

Uformelt og personlig referat fra møte med Eviny Fornybar på Dale 12. juni om planer for nytt kraftverk i Bergsdalen

Eviny Fornybar har planer om å søke konsesjon for et nytt Dale III kraftverk i Bergsdalsvassdraget. Kraftverket vil ha inntak i Hamlagrøvatnet omtrent der dagens inntak til Kaldestad kraftverk ligger, og det vil få utslipp direkte til Dalevågen. Kraftverket vil bli plassert inne i fjellet. Dette var omtalt i BT 28. april 2025:

<https://www.bt.no/klima-og-miljoe/i/qPBBke/eviny-vil-bruke-milliarder-paa-nye-kraftverk-i-vaksdal-og-samnanger>

Eviny hadde i den anledning invitert Dale Jakt og fiskarlag, Hamlagrøvatnets Vel, Kyrkjevika hyttelag og Parkeringslaget Hamlagrøosen ved undertegnede til innledende og orienterende møte torsdag 12. juni kl. 14-16 på Dale. Tilstede var 4 stk. fra Eviny, samt 15 stk. fra de fire grupperingene.

Orientering om Dale III

Innledningsvis ble det orientert om historien til kraftverkene i Bergsdalsvassdraget, og at Eviny nå må tenke fremover. Da blir det viktig å ha kraftverk med større kapasitet og store magasin, slik at en kan dempe svingningene i strømpris. Dessuten skal samfunnet over fra dagens 50 % fossil energi til større andel fornybar.

Eviny har lansert tre større prosjekt med til sammen 500 MW, to nye i Samnanger og altså dette i Bergsdalsvassdraget. En vil bygge om til effektkjøring der kraftverket kjøres med full kapasitet i kortere perioder. Det er også aktuelt å etablere mulighet for pumpekraftverk, der vannet pumpes opp i magasin når strømprisen er negativ/lav og slippes ned og produserer strøm når prisen er høyere. Det ble ikke antydning om dette er mulig for nytt Dale III.

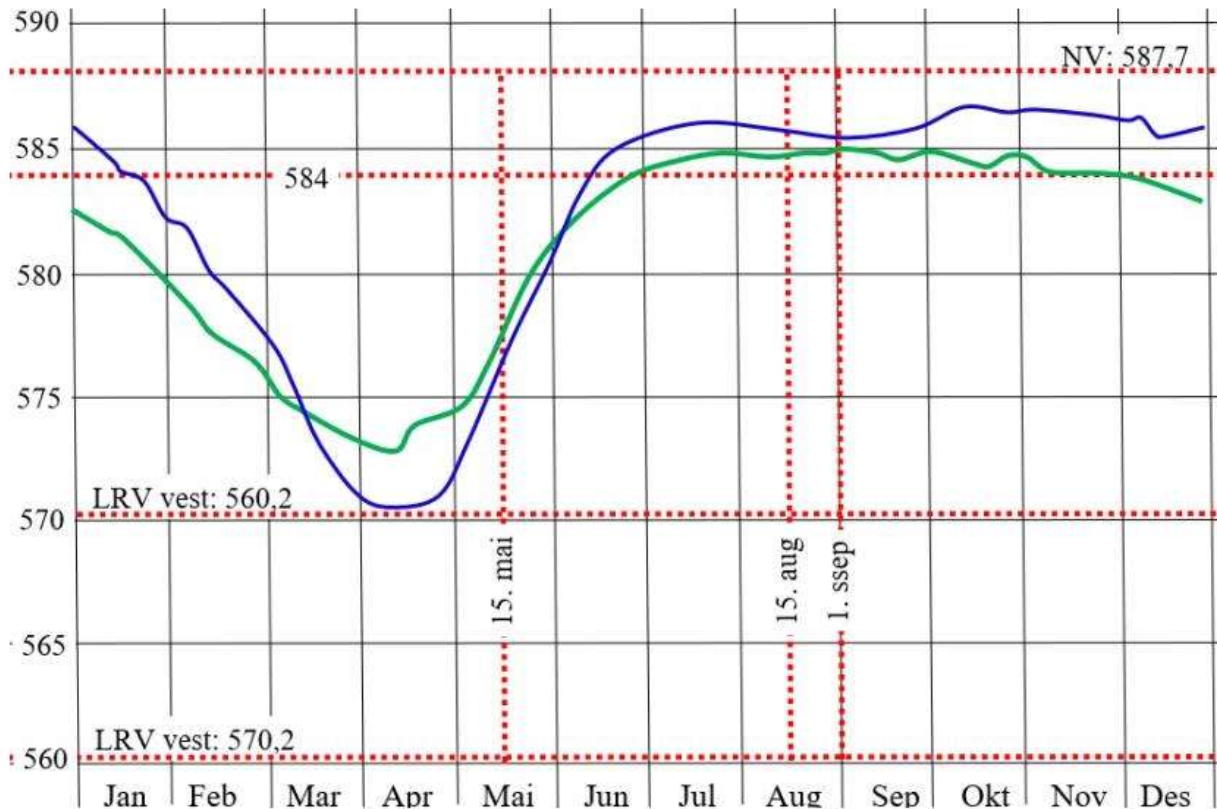
Dagens situasjon i Bergsdalsvassdraget med tre kraftverk nedover; Kaldestad, Fosse og Dale II, gir et flomtap tilsvarende 35 GWh årlig på Fosse og Dale II på grunn av for dårlig kapasitet. Til sammen produseres det i gjennomsnitt 900 GWh i Bergsdalsvassdraget årlig. Eviny samlet har en årlig produksjon på 1745 GWh. Nytt kraftverk Dale III planlegges med en effekt på mellom 300 og 420 MW.

I størrelsesorden vil minst 2/3 av dagens vanntransport nedover i vassdraget, som hovedsakelig går gjennom kraftverkstunneler mellom kraftverkene, bli overført til Dale III, samt at flomoverløp fra Bergesvatnet og Storefosdammen blir redusert. Mer kapasitet vil redusere risiko for skadeflommer, og allerede i dag har eksisterende kraftverk redusert naturlig 50-årsflom til størrelse av en 10-års flom. Kraftverkene Fosse og Dale II vil beholde omtrent 300 GWh, altså 1/3 av dagens produksjon.

Regulering av Hamlagrøvatnet

Gjeldende vilkår for regulering av Hamlagrøvatnet vil bli gjeldende for det nye Dale III. Hamlagrøvatnet hadde opprinnelig en naturlig vannstand på 587,715 moh. Vannet er demmet opp med 0,32 m til høyeste regulerte vannstand (HRV) på 588,035 moh. Østre basseng kan maksimalt tappes 17,82 m ned til laveste regulerte vannstand (LRV) på 570,215 moh. Mens

det vestre bassenget mot Hamlagrøosen kan tappes ytterligere ti meter med 27,82 m til LRV på 560,215. Tapping fra Hamlagrøvatnet i tiden fra senest 15. mai til 15. august og før vannstanden har nådd kote 584,0, tillates bare for å opprettholde minstevannføringen i Daleelven. Lavvanns-perioden regnes å slutte når tilsiget til Hamlagrøvatn har holdt seg minst lik midlere tilsig i fem sammenhengende døgn. Tapping i tiden mellom 15. august og 1. september skal i tilfelle skje uten at vasstanden reduseres, men minstevannføringen skal opprettholdes.

Eviny presenterte simuleringer av fremtidig vannstand i Hamlagrøvatnet ved bygging av Dale III. Den blå er ved nytt Dale III, og den grønne er middelverdier for dagens tapping. Det antas at dette er ment for det østlige bassenget. Røde stiplede linjer er dagens vilkår for tapping, med LRV gjeldende fram til 15. mai, og med ulike regimer for tapping rundt kote 584 i periodene til 15. august, til 1. september og etter det.

Det er ikke tatt stilling til største slukeevne ved Dale III, men det ble sagt at i verste tenkelige tilfelle der det ikke renner noe vann inn, og hvis kraftverket kjører maksimalt, kan vannstanden senkes 70 cm på ett døgn. Eviny mente tapping ville bli «bedre» enn i dag.

Kommentarer til planene

I forbindelse med vilkårsrevisjonen ønsket Eviny å senke laveste sommervannstand fra 584 til 582 moh., og å oppheve de spesielle vilkårene mellom 15. august og 1. september. Mange av høringspartene den gang ønsket høyere sommervannstand med 585 moh., og at sommerrestriksjonene skulle gjelde fra 1. mai og ikke 15. mai. Disse innspillene kom opp igjen på møtet.

Større svingninger i vannstand er ikke kjekt for båtene langs vannet. Det vil også gi større erosjon og risiko for utrasing i strandsonen, noe en ser tydelig langs innløpselvene sørlig på «innsiden» av vatnet i dag. Mye er fikset opp med plastring og tiltak langs vei-siden, mens «ingenting» er gjort på andre siden av vatnet. Om vinteren vil isen langs land kunne bli vanskeligere å passere ved større variasjon i tapping. Årets vinter med særlig tidlig vår, gav problemer med atkomst til Kyrkjevika.

Videre framdrift i saken

Eviny planlegger for at nødvendige konsekvensutredninger (KU) skal gjennomføres i sommer, og ønskemålet er at søknad om konsesjon skal sendes NVE innen nyttår, eventuelt tidlig på vinteren 2026. Det er konsulentselskapet SEWCO som bistår Eviny i denne prosessen. Min erfaring er at slike omfattende utredninger tar lenger tid, og at det også tar tid å utarbeide en god søknad i seg selv. Vi får se.

Eviny har ikke lagt opp til standard prosedyre med en egen meldingsfase og høring av KU-program siden dette ikke er noe krav. En sjekk viser at meldingsfase helt riktig ikke er nødvendig siden «vannkraft» er omtalt i forskrift for konsekvensutredninger sitt vedlegg II punkt h om unntak.

Eviny planlegger for nytt orienteringsmøte til høsten, når foreløpige konklusjoner fra utredningene foreligger. Eviny understreket også at de vil foreta en samlet vurdering av samfunnsnyttene i prosjektet i forhold til de konsekvenser og innvendinger som vil framkomme. Dersom prosjektet kommer negativt ut, vil det ikke bli sendt inn noen konsesjonssøknad.

Når en søknad eventuelt er sendt inn, og NVE har tatt tak i den, blir den sendt på høring til alle parter som kan tenkes bli berørt. Dale Jakt og fiskarlag ved Inge Sandven valgte å avvente med sine innspill til denne fasen, og kom ikke med særlige kommentarer på møtet.

Eviny blir så gitt anledning til å svare ut de innkomne merknadene. Etter dette vil NVE avholde en synfaring der alle som har kommet med merknader vil bli invitert, og deretter vil Eviny kunne justere søknaden i henhold til merknader.

NVE vil så innstille på enten konsesjon eller avslag, og endelig konsesjon for store prosjekt er det kongen i statsråd som gir etter innstilling fra Olje og Energidepartementet.

Bergen, 16. juni

Geir Helge Johnsen
Styreleder Parkeringslaget Hamlagrøosen / selvoppnevnt referent